

Stručni rad
UDK 371.16

Snezana Markan, učiteljica razredne nastave, učitelj mentor

OŠ Šećerana, Šećerana
snezana.markan@skole.hr

Samovrednovanje škole

Sažetak

Samovrednovanje je znanstveno i stručno osmišljen postupak koji omogućava odgojno – obrazovnim djelatnicima da na temelju sustavnog praćenja, analiziranja i preispitivanja samostalno unaprijede vlastiti odgojno-obrazovni rad. Potaknuta je rasprava o kvaliteti odgoja i obrazovanja na razini škole sa svim sudionicima odgojno-obrazovnoga procesa (učitelji, roditelji, učenici...) te je dobiveno njihovo mišljenje o mogućim strategijama unaprjeđenja kvalitete. Također, rezultati su omogućili spoznavanje dobrog odnosa učenika prema drugim učenicima i školi, suradnički odnos učitelja, roditelja i škole te pozitivno i motivirajuće radno ozračje kojem pridonosi i dobar odnos učenika i učitelja. Rad se temelji na rezultatima anketa učenika, roditelja i učitelja u svrhu unaprjeđenja kvalitete odgojno – obrazovnog rada u Osnovnoj školi Šećerana.

Ključni pojmovi: *analiziranje; kvaliteta odgoja i obrazovanja; samovrednovanje; unaprjeđenje.*

Uvod

Samovrednovanje škola proces je sustavnog i kontinuiranog praćenja, analiziranja i procjenjivanja uspješnosti rada škole. Koristi se kao bitan instrument za jačanje kapaciteta škole te za napredak, razvoj i uspjeh svih sudionika odgojno – obrazovnog procesa. To je proces profesionalne refleksije kroz koji škole dobro upoznaju same sebe i pronalaze najbolje načine za unaprjeđenje svoga rada. Uspješno samovrednovanje škole je proces unaprjeđenja kvalitete koji se planira i ostvaruje unutar škole, a temelji se na uzajamnom povjerenju, vjeri u snagu vlastitoga razvoja i spremnosti djelatnika na samokritičnost bez vanjskih pritisaka (Bezinović 2010). Samovrednovanje omogućava djelatnicima škola da procjene kvalitetu svoga poučavanja i razrednog ozračja uvažava-

jući kontekst užeg - školskog i šireg – društvenog, socijalnog i kulturalnog okruženja (Muraja 2008).

Procesom samovrednovanja nastoji se odgovoriti na tri temeljna pitanja:

- Koliko je dobra naša škola?
- Kako to znamo?
- Što učiniti da budemo još bolji?

Na ova pitanja trebaju odgovoriti svi subjekti škole: ravnatelj (u dijelu koji se odnosi na organizaciju, vođenje, suradnju sa zaposlenicima i roditeljima učenika te u odnosu na okruženje, uvjete rada, razvoj kulture i identitet škole), učitelji i stručni suradnici (u dijelu koji je neposrednije vezan uz stalni proces provedbe, analiziranja i planiranja vlastitog odgojno-obrazovnog rada te osobnog doprinosa cjelokupnom životu škole) te učenici koji trebaju razvijati sposobnost za objektivno sagledavanje, planiranje, praćenje, vrednovanje i poboljšavanje svojih aktivnosti. I roditelje treba uključiti u proces samovrednovanja kako bi prepoznali svoju odgovornost i zadaću u odgojno-obrazovnom radu te vlastitim mogućnostima doprinosili napretku škole (Muraja 2010). Svi zajedno mogu neposredno djelovati uključujući se u rad školskog tima za kvalitetu. Školski tim za kvalitetu čine svi zainteresirani sudionici života škole. Škola bi morala u svom djelovanju polaziti od temeljnih vrijednosti koje ju čine prepoznatljivom i koje određuju njezino djelovanje. Čini ga najmanje šest osoba (Muraja 2008).

U Osnovnoj školi Šećerana Tim za kvalitetu čine: ravnateljica, pedagoginja, dvije učiteljice razredne nastave, dvije nastavnice i kao kritički prijatelj – knjižničarka. Školski Tim za kvalitetu proveo je KREDA analizu kojom su definirana prioritetna područja unaprjeđivanja škole s ciljem podizanja kvalitete rada. Školskim razvojnim planom postavljena je kratkoročna jednogodišnja strategija poboljšanja kvalitete. Određena su prioritetna područja unaprjeđivanja koja proizlaze iz KREDA analize. Postavljeni su ciljevi koji su realni, konkretni, specifični i mjerljivi i dogovorene su metode djelovanja. Određen je datum do kada će se aktivnosti provesti te odgovorne osobe koje snose odgovornost za praćenje i ostvarivanje ciljeva.

Prošle školske godine, 2020./2021., radilo se na unaprjeđivanju prioritetnog područja Procesi unutar škole - Odnosa učitelja, roditelja i škole. Roditelji i učitelji trebaju biti saveznici, partneri koji ravnopravno rade na zajedničkom zadatku, a to je dobrobit djeteta. Dobra suradnja pomaže učeniku i školi i ogleda se u prevenciji odnosno rješavanju disciplinskih problema, boljim ocjenama, redovitim pohađanju nastave i većoj volji u pisanju domaćih zadaća. Roditelji imaju korist od dobre suradnje s učiteljima i općenito školom jer mogu provjeriti svoje odgojne metode, steći nove spoznaje iz psihologije i pedagogije te razmijeniti iskustva s drugim roditeljima. U procesu obrazova-

nja valja voditi računa i o socijalnoj okolini djeteta te poticati uključenost roditelja u obrazovni proces. Obrazovanje je dio zajedničkog posla u kojemu sudjeluju i učenici i učitelji i roditelji.

Metodologija

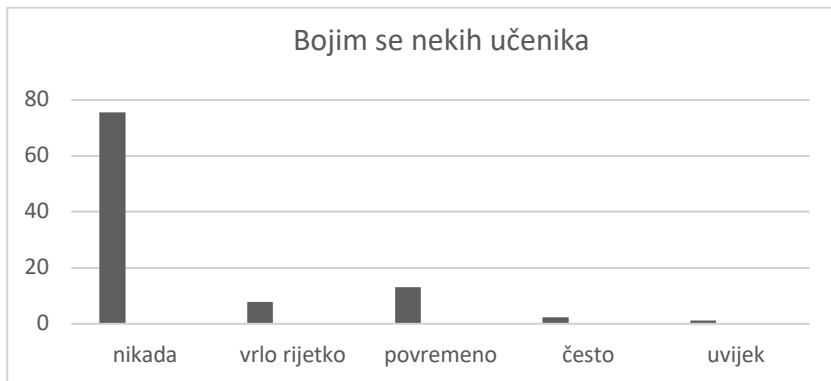
Tim za kvalitetu sastavio je pitanja iz čijih se odgovora željelo saznati u kojoj mjeri su roditelji i učitelji saveznici, u kojoj su mjeri roditelji uključeni u nastavni proces, odnos među učenicima, odnos učenika – učitelja, odnos učenika prema radu, učenju i radnom ozračju. Nastava u OŠ Šećerana odvija se u matičnoj školi, ali i u pet područnih škola (PŠ Branjin Vrh, PŠ Luč, PŠ Petlovac, PŠ Baranjsko Petrovo Selo, PŠ Torjanci). Anketom su bili zastupljeni svi učenici matične i područnih škola. Samovrednovanje je provedeno putem ankete koju su učenici, roditelji i učitelji ispunjavali online putem aplikacije Microsoft Teams. U anketi je sudjelovalo 53 učenika razredne nastave, 71 učenika predmetne nastave, 114 roditelja te 12 učitelja razredne nastave i 18 učitelja predmetne nastave. U idućem poglavlju prikazat će se rezultati ankete učenika i učitelja razredne nastave i roditelja.

Rezultati

1. anketa: učenici razredne nastave

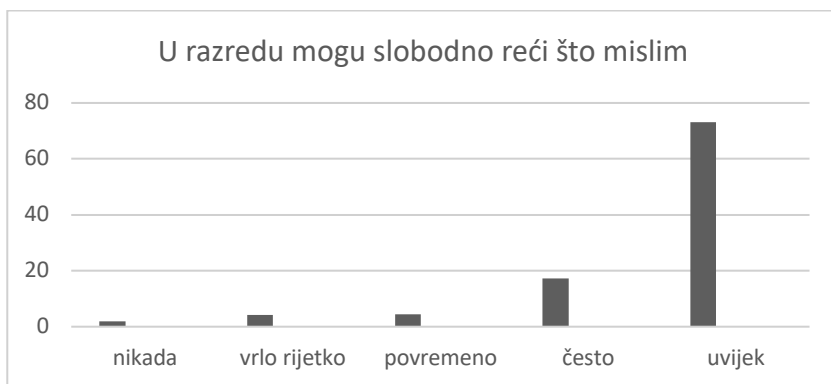
Pitanjima koje se nalaze u anketi željelo se saznati što učenici mislite o školi, učenju, drugim učenicima i učiteljima. Ispituje se razina prihvaćenosti učenika iz razrednog odjela te razina osjećaja zajedništva koji se razvio među djecom. Nekoliko se pitanja odnosi na osjećaj sigurnosti učenika u školi. Anketa se sastojala od četrnaest pitanja. Uz svako pitanje bile su tvrdnje koje su učenici trebali pročitati i odlučiti koliko često se događa to o čemu govori tvrdnja. Izdvojeni su samo neki odgovori koji su se činili zanimljivima i posebnima. Rezultati su iskazani u postocima.

Rezultati ankete – učenici razredne nastave

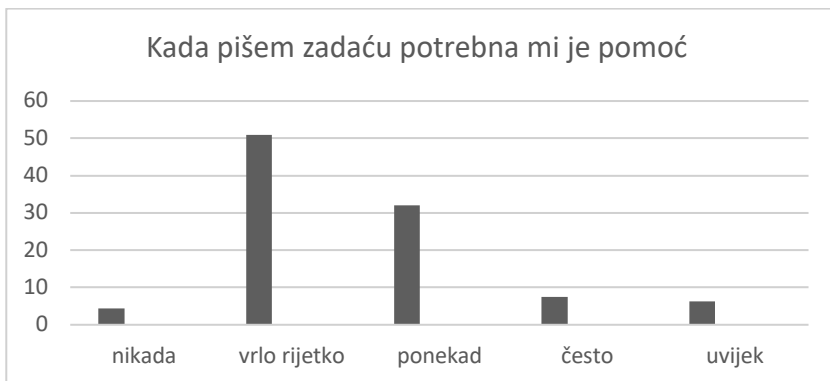
Grafikon 1. Bojim se nekih učenika

Grafikon 1. prikazuje da se učenici uglavnom ne boje drugih učenika, rezultati drugih anketa prikazuju da 75,5 % učenika uglavnom vole ići u školu, vrlo rijetko ili nikada se ne boje da će dobiti lošu ocjenu. Za stvaranje pozitivne klime u razredu potrebno je uspostaviti odnose temeljene na međusobnom poštivanju i uvažavanju između nastavnika i učenika te među učenicima.

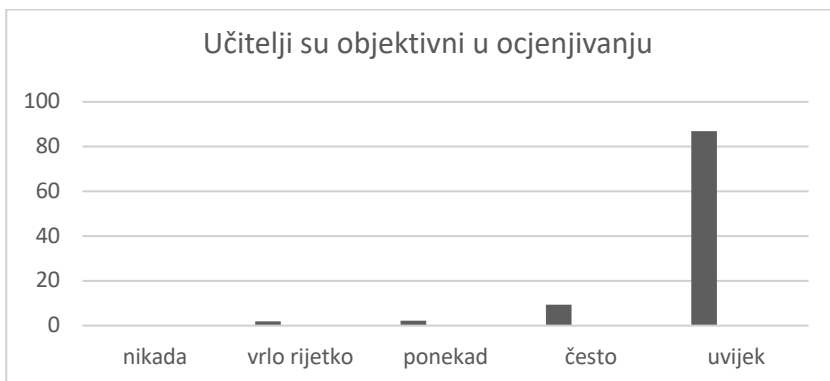
Grafikon 2. U razredu mogu slobodno reći što mislim

73 % učenika za vrijeme nastave može slobodno reći što misli (Grafikon 2.), a većina učenika smatra da uvijek mogu pitati učitelje kada nešto ne razumiju.

Grafikon 3. Kada pišem zadaću potrebna mi je pomoć

Grafikon 3. prikazuje rezultat ankete iz koje saznajemo da je polovini ispitanih učenika vrlo rijetko potrebna pomoć pri pisanju domaće zadaće, a 32 % se izjasnilo da im je pomoć potrebna ponekad.

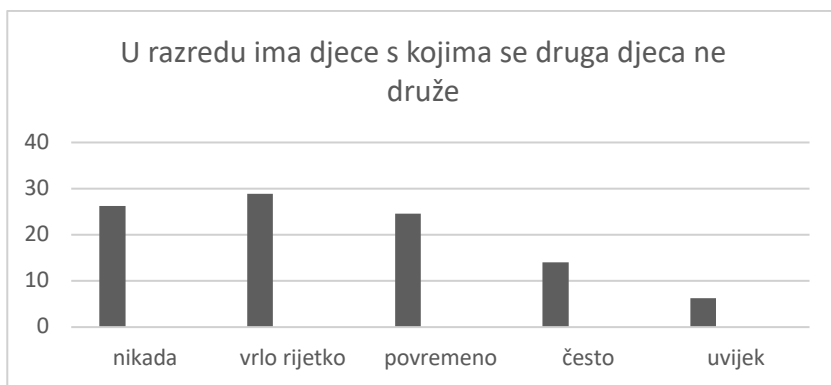
Grafikon 4. Učitelji su objektivni u ocjenjivanju

Učitelji su uglavnom pravedni u ocjenjivanju. Čak 86,8 % učenika mišljenja je da učitelji objektivno ocjenjuju, a njih 9,4 % da to rade često. Mali postotak učenika njih 3,8 % misli da učitelji ne ocjenjuju objektivno (Grafikon 4.). Od učitelja se očekuje da uvažava i prepoznaje individualne razlike među učenicima i prema tome prilagođava načine praćenja, ocjenjivanja i vrednovanja. Polovina ispitanika se izjasnila da lako uči sve nastavne predmete, a ostali imaju manjih ili većih poteškoća.

2. anketa: roditelji

Ovom anketom željelo se ispitati što roditelji misle kako se njihovo dijete osjeća u školi te kako vide suradnju s učiteljima i ostalim djelatnicima škole koju pohađa njihovo dijete. Uspješna suradnja roditelja i škole imat će pozitivan utjecaj na školski uspjeh učenika, njihovo redovito pohađanje nastave i volju za učenje. Njihovi odgovori pridonijet će poboljšanju kvalitete rada naše škole. Roditelji su zamoljeni da pažljivo pročitaju svaku tvrdnju i odgovore što misle koliko često se to događa. Roditelji su odgovarali na 15 pitanja.

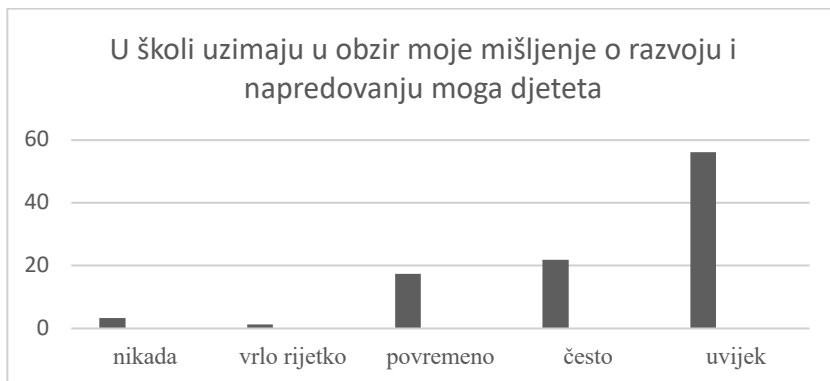
Rezultati ankete – roditelji

Grafikon 5. U razredu ima djece s kojima se druga djeca ne družu

Prema rezultatima ankete roditelji su podijeljeni u mišljenju da u razredu ima djece s kojima se druga djeca ne družu i njihovi odgovori se mogu razvrstati od nikada do često, a mali broj roditelja misli da je to uvijek, odnosno da u razredu ima djece s kojima se druga djeca ne družu (Grafikon 5.). Roditelji se slažu u odgovorima njih 92 % je mišljenja da se njihovo dijete osjeća sigurno u školi.

34 % roditelja misli da se njegovo dijete povremeno plaši neuspjeha u školi, a 25 % njih vrlo rijetko. Ovi rezultati pokazuju da u školi vlada dobro radno ozračje.

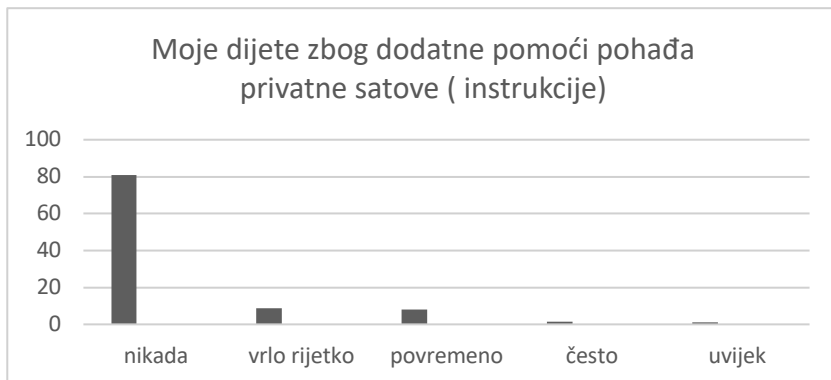

Grafikon 6. U školi uzimaju u obzir moje mišljenje o razvoju i napredovanju moga djeteta

Grafikon 6. pokazuje da je 50 % roditelja svjesno da im djeca znaju što moraju učiti, znati i učiniti za dobru ocjenu, a isti postotak roditelja misli da se u školi uzima u obzir njihovo mišljenje o razvoju i napretku djeteta.

Roditelji imaju jako dobro mišljenje o učiteljima jer je oko 80 % njih odgovorilo pozitivno da se djeca mogu obratiti učiteljima ako nešto ne razumiju ili ako trebaju pomoć, a mogu zatražiti pomoć i psihologa ili pedagoga. Važno je da postoje pozitivni odnosi između učitelja i roditelja jer uključenost roditelja u rad škole pridonosi boljem školskom uspjehu djeteta, redovitijem pohađanju nastave te većoj volji za učenje.

50 % roditelja mišljenja je da učitelji uvijek objektivno ocjenjuju. 70 % misli da škola dobro skrbi o zaštiti učenika od nasilja, zlostavljanja i prevencije ovisnosti te pravovremenoj obavijesti o ispitivanju.

Grafikon 7. Moje dijete zbog dodatne pomoći pohađa privatne sate (instrukcije)

Jedan od najzanimljivijih rezultata ankete pokazao se u odgovorima na pitanje pohađaju li učenici instrukcije. U odnosu na ukupan broj ispitanika, 80 % svih učenika nikad ili rijetko pohađa instrukcije (Grafikon 7.), što se u potpunosti ne slaže s istraživanjem iz 2014. godine (Ristić Dedić i Jokić 2014) koje se odnosilo na osnovnoškolce. Prema Ristić Dedić i Jokić 31,7 % učenika pohađalo je instrukcije tijekom sedmog i osmog razreda, a rezultati naše ankete pokazali su da se 20 % naših učenika povremeno koristilo instrukcijama za vrijeme svog obrazovanja.

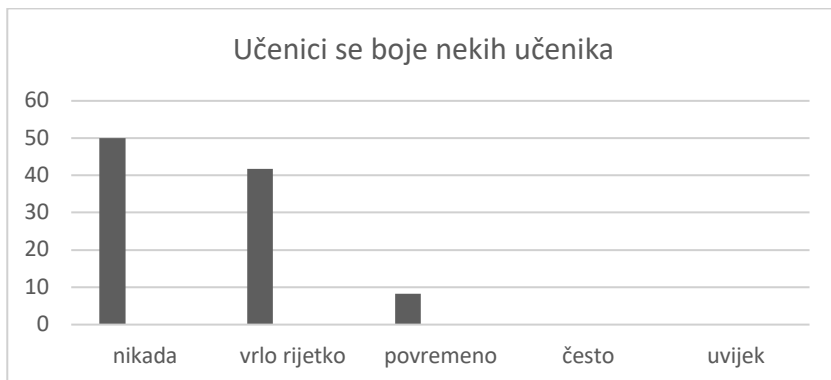
3. anketa: učitelji razredne nastave

Učitelji su odgovorni i za stvaranje pozitivnog i poticajnog ozračja u razredu koje će učenicima omogućiti bolje usvajanje znanja, ali i koje će pridonijeti njihovom socijalnom i emocionalnom razvoju. Za stvaranje pozitivne klime u razredu potrebno je uspostaviti odnose temeljene na međusobnom poštivanju i uvažavanju između nastavnika i učenika te među učenicima. U anketi je sudjelovalo 12 učitelja. Učiteljima razredne nastave bila su ponuđena 15 pitanja.

Ovim upitnikom željelo se ispitati mišljenje učitelja o radu s učenicima, suradnji s roditeljima te podršci koju dobivaju u svom radu. Odgovori će pridonijeti poboljšanju kvalitete rada u školi. Učitelji su zamoljeni da pažljivo pročitaju svaku tvrdnju i odgovore što misle koliko često se to događa.

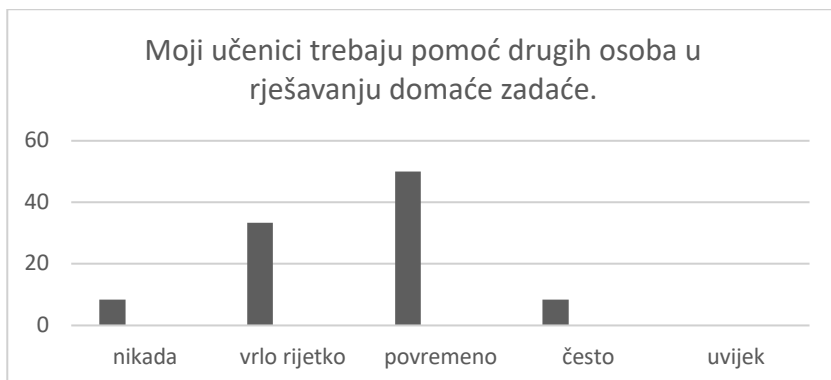

Rezultati ankete - učitelji

Grafikon 8. Učenici se boje nekih učenika

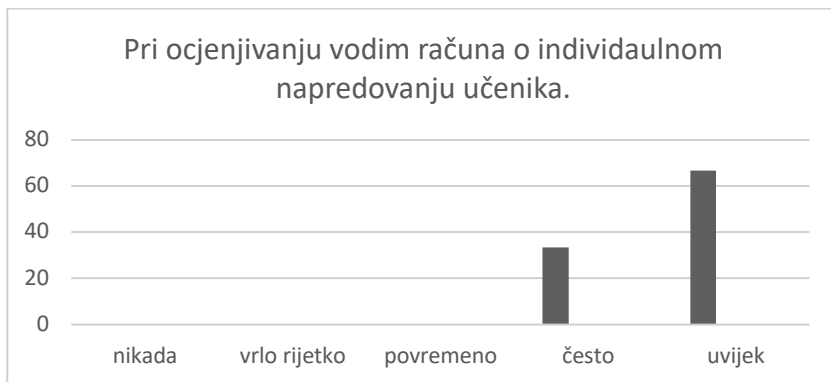
Učenci i učitelji slažu se u mišljenju da se učenici uglavnom ne boje drugih učenika (Grafikon 8.), slažu se i u tvrdnji da učenici vole ići u školu, a istomišljenici su i u tvrdnji da se vrlo rijetko plaše neuspjeha u školi.

Grafikon 9. Moji učenici trebaju pomoć drugih osoba u rješavanju domaće zadaće

Grafikon 9. prikazuje kako je polovini ispitanih učenika vrlo rijetko potrebna pomoć pri pisanju domaće zadaće, a 32 % se izjasnilo da im je pomoć potrebna ponekad. 50 % učitelja pak misli da učenicima povremeno treba pomoć pri pisanju domaćih

zadaća, a 33 % misli da im pomoć treba vrlo rijetko. Rezultati su suprotni. Učitelji su mišljenja da je učenicima potrebna pomoć pri pisanju domaćih zadaća, a učenici tako ne misle. Nitko od učitelja nije označio da učenicima uvijek treba pomoć u pisanju domaćih zadaća.

Grafikon 10. Pri ocjenjivanju vodim računa o individualnom napredovanju učenika

Učitelji uglavnom objektivno ocjenjuju i njih 66,7 % uvijek vodi računa o individualnom napredovanju učenika, 33,3 % često (Grafikon 10.). Učitelji su mišljenja da 66 % djece lako uče Hrvatski jezik, Matematiku, Prirodu i društvo i strani jezik, dok su dječji rezultati 55 %. Učitelji misle da djeca najlakše uče Hrvatski jezik, a djeca Prirodu i društvo. U školi se skrbi o zaštiti djece od nasilja, zlostavljanja i zlouporabe sredstava ovisnosti, a i učenici su odgovorili da se osjećaju sigurno u školi. U školi prevladava poticajno radno ozračje, mišljenja su svi sudionici, a ravnateljica i stručna služba podržavaju kvalitetan rad učitelja. Nužno je da su odnosi koji vladaju među sudionicima odgojno-obrazovnog procesa temeljeni na međusobnom poštivanju i uvažavanju jer je pozitivna i poticajna razredna klima jedan od najvažnijih preduvjeta za uspješno učenje.

Zaključak

Samovrednovanja je proveo Školski tim za kvalitetu u suradnji s ostalim sudionicima odgojno-obrazovnog procesa (učenici, roditelji, učitelji). Unatoč količini posla, na kraju smo zadovoljni učinjenim. Zadovoljni smo i rezultatima anketa iz kojih proiz-

lazi da u našoj školi prevladava dobro, poticajno i motivirajuće radno ozračje. Rezultat je to odnosa koji se temelje na međusobnom poštivanju i uvažavanju između učitelja i učenika te među učenicima. Suradnja između učitelja i roditelja je dobra, a glavni cilj suradnje je dobrobit učenika. Važna je podrška, pomoć i direktno uključivanje roditelja jer zajedno s učenicima i učiteljima čine najbolju koherentnu organizaciju, vitalno zainteresiranu za kvalitetu i unaprjeđivanje rada škole. Svi dobiveni podaci i sugestije važni su za buduće poboljšanje postupka samovrednovanja u našoj školi. Članovi Tima skrbit će i dalje o kvaliteti škole, promovirati rad na kvaliteti kao vrijednosti oko koje se trebaju usuglasiti svi sudionici te pratiti i usmjeravati procese za poboljšanje kvalitete. Samo takva trajno praćena i usuglašena djelovanja unaprijedit će kvalitetu škole na zadovoljstvo svih sudionika odgojno - obrazovnog procesa.

Literatura

1. Bezinović, Petar. 2010. *Samovrednovanje škola: Prva iskustva u osnovnim školama*. Agencija za odgoj i obrazovanje / Institut za društvena istraživanja. Zagreb.
2. Muraja, Jasmina. 2008. *Vodič za provedbu samovrjednovanja u osnovnim školama*. Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja. Zagreb.
3. Muraja, Jasmina. 2010. *Priručnik za samovrjednovanje srednjih škola*. Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja. Zagreb.
4. Ristić Dedić, Zrinka; Jokić, Boris. 2014. *Izvještaj br. 5. Privatne instrukcije u osnovnoj školi – Serija O učenju 2014*. Institut za društvena istraživanja. Zagreb.
5. <https://www.idi.hr/ucenje2014/izvjestaj5.pdf> (2.1.2017.)

***

Primary school self-evaluation

Abstract

Self-evaluation is the scientifically and professionally designed procedure which allows that educational employees improve their own educational work using systematic tracking, analysis, reconsideration. Discussion about quality of upbringing and education was induced at the school level with all the participants of the educational process (teachers, parents, students...) and the result of the discussion was their opinion about possible strategies which can improve quality of upbringing and education. Also, the results enable recognition of good attitude of students towards

to other students and school, the collaborative relationship of teachers, parents, and school and positive and motivating working atmosphere which is contributed by the good relationship between teachers and students. Work is based on the results of questionnaires of students, parents, and teachers in the purpose of improving the quality of upbringing and education in the Primary school Šećerana.

Keywords: *analysis; quality of upbringing and education; self-evaluation; improving.*